

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Кафедра економічної теорії

Міждисциплінарна курсова робота

3

економічної теорії

на тему :

«Результативність функціонування банківської системи України»

Студентки 2 курсу 2 групи

Середа А. А.

Науковий керівник:

к.е.н., старший викладач

Сліпченко Т.О.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ECTS _____

Тернопіль 2017 р.

ПЛАН
до курсової роботи
студентки групи ФБС-22

Середі Анни

Тема: "Результативність функціонування банківської системи України"

Вступ

Розділ 1 Сутність, структура та завдання функціонування банківської системи

Розділ 2. Оцінка результативності функціонування банківської системи України

Розділ 3. Шляхи підвищення результативності функціонування банківської системи України, зарубіжний досвід

Висновки

Список використаних джерел

Зміст

Вступ.....	4
Розділ 1.Сутність, структура та завдання функціонування банківської системи	5
Розділ 2. Оцінка результативності функціонування банківської системи України	7
Розділ 3. Шляхи підвищення результативності функціонування банківської системи України, зарубіжний досвід	12
Висновок	16
Список використаних джерел	17
Додатки.....	19

Вступ

У сучасній ситуації, стан банківської системи має величезне значення в розвитку національної економіки. Кризові явища в економіці та політична нестабільність стали причиною, того що протягом останніх років банківська система нашої держави зазнає проблем у функціонуванні через спад виробництва, високу інфляцію та низьку платоспроможність населення. На початку кризи результати у фінансовій сфері в більшості банків, як і раніше так і зараз набувають негативних значень. Причинами такого регресу їх ефективності стали не задовільний стан банківського менеджменту, а також негативні зовнішньоекономічні умови діяльності.

Предметом є особливості функціонування банківською системою України в умовах розвитку сучасної економіки.

Об'єктом дослідження є банківська система.

Метою моєї роботи є дослідити банківську систему України, її результативність функціонування, а також знайти шляхи підвищення її ефективності у порівнянні зі світовим досвідом.

Актуальність дослідження полягає в тому банківська система розвивається досить повільними темпами через негативні зовнішні чинники, а отже і через це Україна переживає складну економічну ситуацію.

Розділ 1.Сутність, структура та завдання функціонування банківської системи

Банківська система - складова частина фінансової системи країни, підпадає під загальну дію економічних законів, що діють у громадянському суспільстві. Вона є внутрішньо організована, взаємопов'язана, має спільну мету та завдання. Банки реалізуються за допомогою таких функцій:

- грошові перекази компаній, установ;
- організацій депозитного рахунку;
- кредитування державної власності;
- інвестицій цінними паперами;
- створення активів;
- управління грошовими операціями;
- здійснення валютних операцій та інші.

Банківська система України побудована за такими двома рівнями:

- На перших рівнях - центральний банк - Національний банк України (НБУ), є самостійним, незалежним від уряду. НБУ забезпечує функціонування платіжної системи, організовує розрахунки між банками, для комерційних банків виступає своєрідним кредитором останньої інстанції, здійснює кредитування банків, також Національного банку України забезпечує стабільності національної валюти (гривні), органу валютного балансування та моніторингу.
- Другий рівень банківської системи представлений комерційними банками, які безпосередньо беруть участь у кредитних, депозитних, розрахункових та касових обслуговування юридичних та фізичних осіб. В даний час в Україні діє 94 комерційних банків, з них 38 - з іноземним капіталом. Балансовий баланс українських банків за станом на сьогодні оцінюється в 120 млрд. доларів США. Проте близько половини вкладів здійснюється в іноземній валюті, що є додатковим свідченням того, що банківська система перебуває в переоцінці стабільності національної валюти.

На розвиток комерційних банків впливають такі чинники:

- підвищення іноземних банків на розвиток банківської системи України;
- концентрація банківського капіталу в найбільших банках;
- посилення конкуренції між малими і великими банками, що призводить до надризикової діяльності окремих банків;
- орієнтація окремих банків на прибуткові, тощо. [2]

Виділяють такі специфічні функції банківської системи:

- 1) створення грошей та регулювання грошових коштів, наданих банками, змінюючи операційний обсяг грошей в обігу шляхом збільшення або зменшення його відповідно до змін у попиті на гроші;
- 2) трансформація, завдяки мобілізації тимчасово вільних коштів суб'єктів господарювання та громадян та їх передачу у формі позики іншим суб'єктам господарювання;
- 3) стабілізація шляхом забезпечення стійкості банківського та грошового ринку. Стабілізація економіки є однією з цілей, які уряди намагаються досягти шляхом маніпулювання фіскальною та монетарною політикою. Фіскальна політика стосується податків і витрат, монетарної політики на фінансові ринки та постачання кредитів, грошей та інших фінансових активів.[3]

Розділ 2. Оцінка результативності функціонування банківської системи України

Протягом 2015 -2017 років особливостями розвитку банківська система України зазнала значних змін, головні удари якої пов'язані, зокрема, зі змінами в економічному становищі країни, часткова втрата активів у результаті військових дій, ефект інфляції та втрата платоспроможності ряду банків.

Тимчасове збільшення кількості адміністрування комерційних банках, призвело до системної банківської кризи 2014-2016 років. Проте розрахунково-касове обслуговування українськими банками є досить кваліфікованим і відповідає сучасним стандартам швидкості та надійності банківських переказів, безпек, банківської справи тощо.

Майже всі комерційні банки приєдналися до системи «Товариство всесвітніх міжбанківських фінансових телекомунікацій» (SWIFT), що дозволяє зовнішньоекономічну активну діяльність українських підприємств. Крім того, більшість банків є членами платіжних систем Western Union, MoneyGram, що дає змогу надавати послуги фізичним особам з миттєвим грошовими переказами в будь-якій точці світу.

Регулювання та нагляд за банківською діяльністю в Україні досить жорсткий і відповідає всім сучасним вимогам та тенденціям. На сьогодні майже всі банки є прозорими щодо структури акціонерів фінансових установ, і 98,7% активів банків перебувають у прозорій сфері, які як відомо є власником. Також Національний банк України має жорстку політику щодо буферів капіталу, рефінансування, списання валюти, контролює операції, що підлягають фінансовому моніторингу (зокрема, в плані можливого фінансування тероризму або структур, пов'язаних з терористичними організаціями).

Банківська система України суттєво змінилась, протягом останніх років, передусім приплив іноземного капіталу певною мірою змінив маневр розвитку місцевих банків.

Для удосконалення ефективного регулювання банківською системою України, насамперед потрібно знати її проблеми. Ці проблеми постійно досліджуються, а саме здійснюють аналіз банківської системи, ліквідності та платоспроможності, об'єднанні у світовий фінансовий простір тощо.

На думку економічних агентів дані проблеми виникають через слабку та недостатньо ліквідну банківську систему України, аби самотужки витримати зовнішні процеси. В Україні швидко розвиваються банки але їм недостатньо внутрішньої стійкості, тому будь-які кризові явища в економіці призводять до нестабільності у банківській системі.

Приплив іноземного капіталу значною мірою змінив передусім структуру розвитку місцевих банків як негативно так і позитивно.

До негативних наслідків відносять: іноземні банки можуть бути менш схильними до кредитування у приймаючій країні, присутність іноземних банків може послабити позиції нерозвиненої банківської системи України, іноземні банки можуть проводити спекулятивну діяльність, не надаючи повного спектру якісних послуг.

Важливо, є те що ризики та потенційні негативні моменти від присутності іноземних банків набували не так ефективності, як стабільності банківської системи та рівень економічного розвитку приймаючої країни.
[10]

Позитивні ефекти: швидке та ефективне впровадження передових банківських практик, покращення якості кредитного аналізу, збільшення обсягу кредитних ресурсів, розширення спектра якісних послуг, зниження вартості банківських послуг, впровадження банківської страхової системи, підвищення привабливості недорогих ресурсів.

Банківська система України є однією з найважливіших елементів економічної механізми, оскільки її оприлюднення почалося раніше, ніж інші сектори української економіки. Однак, незважаючи на всі позитивні зміни, залишається проблеми невирішених питань, а саме: низький рівень капіталізації комерційних банків. З цієї точки зору Вітчизняний банк суттєво

відстає від іноземних. Причиною цього є те, що для вирішення проблем фінансово-промислових груп було створено значну кількість установ, що надають кредити. Метою інших банків є обслуговування торговельних, посередницьких та валютних операцій з швидким оборотним коштом.

Відсутність довіри населення до банків зменшує мобілізацію ресурсів банків у порівнянні з потенційними можливостями. Рівень довіри населення до банків в Україні як і раніше значно нижчий, ніж у країнах з високою ринковою економікою та банківськими системами

Основні проблеми, що перешкоджають ефективному функціонуванню банківської системи України:

- Низька банківська капіталізація банків;
- Не ефективна державна підтримка проблемних банків;
- Низька конкурентоспроможність банківського сектора, тобто неможливість вітчизняних банків конкурувати з іноземними;
- Заборгованість позичальників перед банком.

Так за період 2014 – 2016 років визнано неплатоспроможними 90 банків, яких до кризи становили близько третини активів усієї банківської системи. Це призвело до немалих фінансових втрат держави, бізнесу, населення про що свідчать офіційні оцінки Національного банку. Загалом за 2015 рік кількість дієвих банків зменшилася до 117 з 158, за 2016 рік – до 96 та за 5 місяців 2017 року – до 90 (із них 38 з іноземним капіталом, у тому числі 17 з 100% іноземним капіталом). Зменшення кількості банків та збиткові результати діяльності банківського сектору призвели до скорочення структурних підрозділів банків України за період з 2015 року до початку квітня 2017 року на 34%. (Додаток А)

Скорочення банківської системи України, яке тривало протягом 2014 – 2016 років, головною причиною якою стала проблема заборгованості за кредитами, яка негативно вплинула на головні показники банківської діяльності, через це зросла частка збитків банківської системи у 2015 році на 26% у порівнянні з 2014 роком і становили майже 67 млрд грн. У 2016 році

банківський сектор продовжував приносити збитки, які зросли в 2,4 раза у порівнянні з 2015 роком – до 159 млрд грн. Уже 2017 році ми спостерігаємо позитивний зріст у банківській сфері. [1]

Висока рентабельність банківського бізнесу в Україні стало однією з причин швидкого проникнення іноземного капіталу на національний ринок банківських послуг. Приплив іноземного капіталу в банківську систему України почався середини 1990-х років ХХ століття. Проте активний розвиток цього процесу спостерігається з 2005 року, оскільки частка банків з іноземним капіталом в Україні збільшилась, що підвищило конкурентоспроможність банківського сектору, збільшило капіталізацію банківської системи, та поліпшення корпоративного управління в банківському секторі.

Протягом останніх трьох років, так звану «чистку» банківської системи проводять Національний банк, що призвело до значних зменшень комерційних банків. (Додаток Б)

Рівень стабільності грошей визначається стабільність цін на послуги, товари й обмінного курсу. Як зазначено вище функціонування Національного банку України забезпечує стабільність національної валюти, однак дивлячись 2015-2017 роках, дану функцію вони повністю не виконують, тому, що гривня втрачає свою цінність з кожним днем.(Додаток В)

Політична нестабільність як стверджує НБУ є те що наявні валютні резерви у сумі 15,5 млрд зможуть стабілізувати у разі коливання обмінного курсу у подальшого їх падіння.

Також скорочується позитивне сальдо зовнішньої торгівлі, зокрема попри певне зростання світових цін на український експорт.

До визначальних функцій Національного Банку України, що стосуються стабілізації національної грошової одиниці й банківської системи входять наступні що стабілізує чинники:

- Організація і здійснення валютної перевірки, яка проходить через фінансові установи, в тому числі й через банки;
- Встановлення певного порядку та видів платежів, як в одному банку так і в системі банків;
- Проведення рейду та регулювання в банках України;
- Встановлення та проведення монетарної політики України;
- Здійснення емісії української валюти на монопольній основі тощо.

Розділ 3. Шляхи підвищення результативності функціонування банківської системи України, зарубіжний досвід

Банківська система України в положеннях переходу до ринкової економіки знаходиться на фазі формування, що гальмує використання заохочувальних властивостей, такі як: проблема результативності банківської системи та спосіб оцінювання її, низький рівень реструктуризації банків, слабка державна тактика діяльності банківської системи пригальмовувати її розвитку.

Державні органи які займаються сферою банківської діяльності повинні забезпечувати впровадження різних інновацій, що можуть забезпечити певний розвиток в банківській системі. Також стабільний прогрес держава може принести в банківську сферу з допомогою використання певних принципів: неутручання в економіку, ринковості, добровільності і конкурентності. Щоб підвищити якість державного регулювання, Україні потрібна стратегія розвитку банківськоюї системи. До неї повинні входити розробленні напрями, що забезпечать стабільний і результативний розвиток банківської сфери, перспективні шляхи пристосування до зовнішнього та внутрішнього середовища.

Щоб забезпечити повноцінну роботу функціонуванням банківської системи потрібно дотримуватися таких критерій :

1. Центральний банк повинен бути незалежним від уряду; тому індекс незалежності має наступні компоненти: система призначення центральних банківських функціонерів, відносини з владою, конституційність функцій цінової стабільності центральним банком, грошові фінансування бюджетного дефіциту та грошові інструменти.

2. У цьому секторі економіки повинні бути тільки ті банківські установи, які здійснюють банківські операції протягом відповідних термінів і мають ліцензію на ці операції та виконують відповідно до чинного законодавства.

3. Задовільна кількість банків та кредитних установ, які надають якісні послуги. Ці установи повинні постійно якісно і кількісно змінюватися і систематично розвиватися.

4. Разом з центральним банком існують різні комерційні банки, які обіймають всі галузі національної економіки та зовнішньоекономічних зв'язків, здійснюють широкий спектр банківських операцій та фінансових послуг для фізичних та юридичних осіб.

5. Банки та кредитні установи повинні сприяти накопиченню капіталу та активному взаємодії з іншими секторами економіки.

6. Банківська система повинна бути частиною економічної системи держави.

Для вдосконалення банківських установ України необхідно вживати певні заходи, зокрема:

1) для підвищення капіталізації банківської системи. Державні та ресурсні можливості української банківської системи значно впливають на економічний розвиток країни, тому збільшення капіталу банку і поліпшення його структури має особливе значення;

2) для забезпечення розкриття банківської інформації шляхом створення системи незалежних рейтингових агентств і бюро кредитних історій;

3) підвищити нагляд за банківськими установами, включаючи управління ризиками;

4) удосконалити механізм відновлення проблемних банків і процедур ліквідації банку;

5) розробити структуру банківського сектора для оптимального поєднання великих банків з великою філіальною мережею регіональних і спеціалізованих банків для того, щоб наблизитися до повного банківського обслуговування населення;

б) вдосконалювати та реалізовувати політику управління банківськими ризиками, а також створення потенційних видів ризиків для макроекономічної й фінансової стабільності та визначення заходів щодо їх контролю. [4]

Найбільш розвинутіших банківських систем закордонної економіки входить Федеральна резервна система (ФРС) США, яка містить в собі 3 рівні: Рада керуючих, 12 Федеральних резервних банків та майже 6000 банків – членів ФРС (керуються державою, що перебувають в приватній власності, власник яких є комерційні банки відповідного округу). ФРС складає 2 комітети: Федеральний комітет по відкритому ринку і Федеральний консультативний цент.

Сучасний стан банківської системи США характеризується поглибленням процесів глобалізації та інтернаціоналізації, а також зростанням транснаціональних компаній. Федеральна резервна система США є централізованою організаційної структури, яка забезпечує управління окремими функціями підрозділів з єдиного центру.

На світовому ринку банківських послуг значну роль відводиться банківській системі Англії. Центральним органом англійської банківською системою виступає Банк Англії. Через історичну традицію Банк Англії не здатний контролювати діяльність малих банківських установ для захисту чинних та потенційних вкладників банку, що діють на ринку.

Складники банківської системи Англії, як і в США має централізований характер, але ступінь залежності діяльності малих банківських установ з управління Банку Англії є набагато більшою з точки зору відсутності свободи дій у проведення грошових операцій.[11]

Керівних структур банківської системи Німеччини представлена Федеральним банком Німеччини «Бундесбанк» (керівний орган – Центральна Рада), 9 правліннями центральних банків земель, а також 9 основних відділень й філіями. Другим рівнем банківської системи Німеччини - комерційні

банки. У Німеччині існує близько 4000 кредитних установ з яких майже 45000 філії [12]

Сфера банківської діяльності різних країн світу має свої особливості, що є віддзеркаленням історично сформованої системи кредитних та фінансових відносин. Банківська система, як галузь економічної діяльності, не може бути проаналізована без урахування особливостей її формування в кожній окремій державі.

Отже, можемо сказати, що у різних країнах банківська система формувалася відповідно до економічного розвитку в цілому. Вище зазначені особливості банківських систем вказує на унікальність застосовуваних підходів до управління банківськими послугами.

Висновки

Підводячи підсумок, слід сказати, що нинішня економічна ситуацій вимагає стабілізації банківської системи як ключової умови для відновлення економіки України, підтримки ліквідності та платоспроможності українських банків, вдосконалення управління ліквідності, реалізація комплексної реформи банківського сектору.

На мій погляд, важливим кроком для забезпечення стабільності валюти є запровадження інфляційне таргетування, що в свою чергу, дозволить забезпечити низьку інфляцію та створення сприятливих та передбачених умов, сприятиме збереженню стабільного економічного зростання в середовищі та довгострокового. Проте цей режим має ряд переваг та недоліків, тому необхідне подальше покращення умов його застосування в країні.

Проблеми з якими зіштовхуються українські банки реально подолати. Вони вимагають лише системність та навмисної роботи комерційних банків та держави. Практичний досвід більшості сучасних банківських професіоналів дають надію, що з часом Україні буде сформована повноцінна банківська систем, через яку буде реалізовано активний розвиток економіки країни.

Список використаних джерел

1. Банківська система України: становлення і розвиток в умовах глобалізації економічних процесів: Монографія / За ред. д.е.н., проф. О.В. Дзюблюка. – Тернопіль: «Вектор», 2012. – 462 с.
2. Банківська система : навчальний посібник / Ю. Є. Холодна, О. М. Рац. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 316 с. (Укр. мов.)
3. Буковинська бібліотека «Поняття банківської системи, її розвиток та регулювання.» : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://buklib.net/books/27509/>
4. Банківська система України становлення та шляхи розвитку.[Електронний ресурс]: – Режим доступу : http://ua-referat.com/Банківська_система_України_становлення_та_шляхи_розвитку
5. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. Банківська система України [Електронний ресурс]:
–Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Банківська_система_України.
6. Офіційна дані щодо основних показників банківської діяльності [Електронний ресурс]// Офіційний сайт Національного Банку України - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>.
7. Рюрік. Національне рейтингове агентство «Аналітичний огляд банківської системи України за I квартал 2016 року» : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://rurik.com.ua/documents/research/bank_system_1_kv_2016.pdf
8. Finance.ua Про гроші. Архів готівкового курсу USD. [Електронний ресурс] : – Режим доступу : <http://charts.finance.ua/ru/currency/cash/-/0/usd>
9. Чуб О. Становлення та розвиток банківської системи України в контексті присутності іноземного капіталу / Олена Чуб// Банківська справа. – 2008. – №6. – С.81-89.

10. Правик, Ю. Банківська система України в період фінансової кризи: впровадження антикризових заходів [Текст] / Ю. Правик //Банківська справа. - 2011. банківська система капітал
11. М.Д.Виноградський, А.Ю.Нашинець-Наумова. Розвиток моделей корпоративного управління//Актуальні проблеми економіки. – 2006. - №8. - -С.172-177.
12. М.Долишний, А.Другов. Проблемы и перспективы поддержки банками развития экономики регионов//Экономика Украины.-2005.-№9.-С.4-11.